

Popis struktury, vlastností a využití databáze IRTAD

Publikováno: 7. 3. 2007

Databáze IRTAD

IRTAD - International Road Traffic and Accident Database

Mezinárodní databáze silniční dopravy a nehodovosti

V dnešní době roste důležitost porovnávání bezpečnosti silniční dopravy v mezinárodních souvislostech. Databáze IRTAD nabízí podklady pro diferencovaná mezinárodní hodnocení dat o dopravních nehodách.

Projekt IRTAD je součástí výzkumného programu OECD zahrnutým do oblasti výzkumu silniční dopravy a intermodálních vazeb. Databáze IRTAD průběžně shromažďuje údaje o nehodovosti v silničním provozu a jejich souvislostech s demografickými, infrastrukturními a provozními ukazateli. Současně je IRTAD fórem pro prezentaci výsledků výzkumů vázaných na statistická data národních úrovní a iniciátorem pro zpracování souhrnných kompilačních studií. Databáze IRTAD obsahuje souhrnná a mezinárodně srovnatelná data v časových řadách od r. 1970. V rámci IRTAD je dosažena harmonizace a kompletnost dat na mezinárodní úrovni z hlediska základních definic a datového obsahu.

Účastníky projektu jsou státy OECD zastoupené jednotlivými národními koordinačními instituty, případně dalšími doplňkovými instituty (jako druhý nebo další institut z téže země). Aktivně se účastní většina z 30 států OECD, některé však pouze dodávají data (pouze Mexiko se neúčastní vůbec). Z nečlenských států OECD se naopak účastní Slovinsko, nově také Srbsko a Izrael. Vlastní databáze IRTAD je provozována v rámci JTTC OECD/ECMT (Joint Transport Research Centre / Společné centrum dopravního výzkumu) v Paříži.

Členem IRTAD je nyní 26 národních institutů, které jsou hlavními zástupci jednotlivých zemí (není zde kromě Slovenska a nyní také Turecka, které odstoupilo od spolupráce, doposud zastoupeno ani Portugalsko, Itálie, Řecko a Lucembursko, které pouze dodávají data prostřednictvím OECD), jako další zainteresované subjekty 25 přidružených institutů z některých členských zemí (hlavně Německo, Francie, Japonsko, USA, Španělsko a Dánsko) a také 3 mezinárodní organizace - Evropská komise (DG TREN), ACEA (European Automobile Manufacturers Association) a FIA Foundation for the Automobile and Society (celkem 54 členů).

ČR zastupuje CDV jako národní koordinační institut (od r. 1995 jako druhý zástupce ze zemí střední a východní Evropy, po maďarském KTI).

Databáze nehodovosti je přístupná v plném rozsahu pouze pro členy, pro všechny zájemce pouze pro základní vybraná data nehodovosti. Všechna data jsou agregovaná (tzn. jen výsledné počty, nejsou zde obsaženy údaje o jednotlivých nehodách). Údaje o počtu usmrčených osob jsou vztaženy na období 30 dnů po dopravní nehodě. Korekční faktory jsou užívány už jen pro velmi malý počet zemí, protože většina zemí sleduje přímo údaje za 30 dnů.

Kromě základních údajů o nehodovosti (počet nehod s poškozením na zdraví, počet usmrčených, zraněných a hospitalizovaných, v členění podle věku, typu účastníka provozu a typu komunikace) jsou v databázi obsaženy údaje o expozici (počet obyvatel, motorových vozidel, délka komunikací podle typu, rozloha státu a dělba přepravní práce mezi jednotlivé typy dopravy). Dále jsou k dispozici hodnoty rizika (vzhledem k obyvatelstvu a dopravním výkonům) a podíl užívání bezpečnostních pásů řidiči osobních automobilů. Údaje jsou vedeny po letech, některé základní údaje i po měsících.

Nyní jsou v databázi obsažena data z 30 zemí - včetně Slovinska, které je řádným členem IRTAD, Turecka a Slovenska, které však přispívá pouze v omezeném rozsahu. Existují také samostatná data pro dva bývalé německé státy (pouze do roku 1998) a také zvláště pro Velkou Británii a Severní Irsko. V souvislosti s otevřením databáze i pro ECMT se očekává rozšíření i na další země ECMT, které dosud nejsou členy OECD s tím, že by existovalo dvoustupňové začlenění podle úrovně podrobnosti a kvality dat - vyšší pro dosavadní členy a nižší pro případné nové členy.

Zástupci členských institutů IRTAD se scházejí pravidelně dvakrát ročně na zasedáních, kde si vyměňují aktuální informace o vývoji nehodovosti a opatřeních v jednotlivých státech, konzultují metodické záležitosti a připravují poklady pro zamýšlené publikace.

Přístup k datům je na internetu na základní adrese <http://www.irtad.net>, pod kterou je jednak plný členský přístup (na heslo), jednak přehled základních dat pro všechny zájemce (usmrcení, nehody, poměrné ukazatele, expozice). Historicky je možný i off-line přístup na CD-ROM.

Úkolem CDV je naplňovat mezinárodní databázi nehod a souvisejících charakteristik za ČR a analyzovat je, tedy využívat je na národní úrovni.

Aktivní členství CDV v IRTAD:

- vytváří optimální podmínky pro prezentaci výsledků českých výzkumných projektů a jejich aplikaci v evropském kontextu
- zajišťuje partnerský vstup České republiky do mezinárodní výzkumné spolupráce, spoluřešení výzkumných projektů a podporu integrace do EU v dané oblasti
- významně přispívá k transferu zahraničních poznatků a zkušeností do našich podmínek
- umožňuje prezentaci probíhajících českých výzkumných projektů v dané problematice
- umožňuje získávání informací v oblasti bezpečnosti silniční dopravy z členských států IRTAD

Co nabízí databáze IRTAD?

Dodaná data jsou pečlivě prověřována s ohledem na konzistenci, matematickou správnost a splnění podmínek databáze před jejich vlastním začleněním do databáze, která je pravidelně aktualizována. Databáze široce pokrývá problémy dopravy a dopravních nehod, obsahuje statistické přehledy o obyvatelstvu státu, počtu motorových vozidel, komunikacích atd.

Hlavní oblasti databáze:

- dopravní nehody
- statistický přehled o počtech jednotlivých druhů a skupin motorových vozidel
- dopravní výkony podle oblastí silniční sítě a tříd vozidel
- celkové délky komunikací podle oblastí silniční sítě
- statistický přehled o obyvatelstvu (počty obyvatelstva podle věkových skupin)
- celkové počty hospitalizovaných osob podle druhů účastníků silničního provozu
- celkové počty usmrcených osob podle druhů účastníků silničního provozu (mezinárodní 30 - denní korektura), věkových skupin, pohlaví a oblastí silniční sítě
- plocha území státu
- rizikové veličiny: usmrcení, těžce zranění a nehody s osobními škodami vztaženy na obyvatele nebo jízdní výkony, měření používání bezpečnostní pásů atd.

Jednotlivé oblasti databáze jsou detailně rozpracovány podle mnoha kritérií, např. podle věkových kategorií, kategorií silnic a dálnic, umístění v extravilánu nebo intravilánu, podle jednotlivých druhů motorových vozidel, podle jednotlivých druhů dopravy atd. Členění dopravních nehod je velmi různorodé. Např. pro usmrcení nebo zranění účastníků silniční nehody existuje více než 70 kritérií.

Z databáze lze provádět kombinované výběry podle požadovaných kritérií, tedy je možno vytvořit strukturu výběru podle požadavků zadavatele. Zhotovené výběry je možno zpracovat ve formě tabulek, grafů a podobně. Je také možno provádět výpočty odchylek, podílů, procent, součty, násobky atd.

Uvažuje se také o rozšiřování databáze o další nehodové ukazatele, ukazatele expozice i např. údaje o legislativě.

Využití databáze IRTAD

Rozbor dopravní nehodovosti ČR z mezinárodního pohledu

Pro lepší pochopení dopravní nehodovosti ČR je vhodné se seznámit s nehodovostí ČR v mezinárodním srovnání a také s nehodovostí na evropských dálnicích (kde je součástí rovněž analýza nehodovosti na dálnicích ČR).

Zde je velmi dobře vidět možnosti využití databáze IRTAD.

- více viz: [Hlubková analýza mezinárodního srovnání dopravní nehodovosti v ČR](#)
- více viz: [Bezpečnost na evropských dálnicích](#)

Aktivní členové v IRTAD